

ΠΡΑΣΙΝΗ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ; (Οκτώβριος 2009)

Συγγραφέας: ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΝΟΥΣΗΣ

Έτσι ήταν που βρέθηκε ξαφνικά

μια πόλη ολάκερη στο Μαγεμένο Δάσος

N. Ορφανίδης, Η Λυπημένη στο Μαγεμένο Δάσος

Η Περιβαλλοντική Εγκληματολογία εξετάζει τον φυσικό χώρο, τον τόπο δράσης, τη γεωγραφική περιοχή, τους δείκτες εγκληματικότητας κ.ο.κ., επιχειρώντας έτσι να κατανείμει χωρικά τα (αντι)κοινωνικά προβλήματα και να αιτιολογήσει το έγκλημα. Το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον των σύγχρονων πόλεων διαμορφώνει έναν «αστεακό τρόπο ζωής», μέρος του οποίου είναι δυστυχώς και η βία. Οι αντικοινωνικές πράξεις είναι το τελικό αποτέλεσμα και ενός «ελαττωματικού κοινωνικού χώρου» γιατί νοσηρός περίγυρος και νοσηρή συμπεριφορά είναι συνήθως άρρηκτα συνδεδεμένα. Η μελέτη του περιβάλλοντος αποτελεί ταυτόχρονα μελέτη των φυσικών και κοινωνικών παραγόντων που επιδράσανε στην εγκληματική συμπεριφορά.

Δομές και συμπεριφορές συσχετίζονται με το περιβάλλον, όμως οι κοινότητες και η κοινωνία υπερβαίνουν τα όποια «φυσικά όρια». Το αστεακό έγκλημα εκφεύγει του φυσικού του πλαισίου και της μαθηματικοποιημένης καταγραφής. Αλλού μπορεί να εκκολάπτεται και αλλού μπορεί να τελείται ένα έγκλημα ή να θυματοποιηθεί κάποιος. Πρέπει να συνδέσουμε το δικαίωμα στην ασφαλή πόλη με την οικολογία του εγκλήματος. Η οικολογία αυτή μελετάει τις διαδικασίες, συσχετίσεις, κατανομές κ.λπ. της εγκληματικής δραστηριότητας. Τμήμα της αποτελεί και η οικολογία της συμπεριφοράς που εμβαθύνει στις τοπικές ευκαιρίες για έγκλημα.

Το οικολογικό σύμπλεγμα συμπεριλαμβάνει περιβάλλον, πληθυσμό, κοινωνική οργάνωση και τεχνολογία και κατά συνέπεια το έγκλημα σ' αυτό το επίπεδο έχει

διαστάσεις δομικού και (υπο)πολιτισμικού χαρακτήρα. Γι' αυτό είναι ορθότερος ο όρος Κοινωνική Οικολογία του Εγκλήματος και δεν αρκεί η γενική αναφορά σε μια πράσινη Εγκληματολογία.

Η πράσινη Εγκληματολογία (green Criminology) ασχολείται με ζητήματα περιβαλλοντικών κινδύνων (μελέτες αστικού χώρου, ειδικά εγκλήματα βεβαρημένων περιοχών, σχεδιασμός, χαρτογράφηση, πρόληψη). Οι φυσικές πηγές της εγκληματικότητας πρέπει να ελεγχθούν στη βάση μιας αντεγκληματικής οικοφιλοσοφίας. Ποιά είναι αυτή;

Η βιώσιμη ανάπτυξη πρέπει να συνδυάζεται με την κοινωνική αειφορία, δηλαδή με τη διαμόρφωση πόλεων/περιοχών/γειτονιών ανθρωποκεντρικού χαρακτήρα. Το πρόβλημα δεν πρέπει συνεπώς να εστιάζεται στο αν υπάρχουν «καλές» ή λιγότερο καλές περιοχές [δηλαδή αν στο σώμα της ίδιας πόλης συν-υπάρχουν(;) πολλές «πόλεις»] αλλά στο αν εκτός από την πόλη των εχόντων, των επιβιούντων και των «άλλων» ή εκτός από την πόλη-φρούριο μας ενδιαφέρουν και τα συνδεσμικά στοιχεία που συν-κινητοποιούν τους κατοίκους (το πλέον κρίσιμο των οποίων είναι η ανάγκη του ανήκειν, ο συναισθηματικός δεσμός).

ΥΓ.: Η από κοινού διαχείριση κοινών κινδύνων στις «πόλεις που νοιάζονται» συνιστά την καλύτερη -ίσως- απάντηση στον εύθραυστο ψυχικό βίο των κατοίκων στις μεγαλουπόλεις. Πράσινη ανάπτυξη - πράσινη Εγκληματολογία αλλά όχι φαιοπράσινα μοναχικά ανθρωπάκια.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ», 19 Οκτωβρίου 2009, σ. 64.